

Identification of Effective Components in Explanation of Institutional Model of the Banking System's Place in the Development Governance of the Islamic Republic of Iran

Iman Eslamian *

PhD Student in Public Administration,
Comparative and Development Orientation,
Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Habib Roodsaz

Associate Professor, Department of Public
Administration, Allameh Tabataba'i University,
Tehran, Iran.

Introduction

One of the topics considered as obstacles and factors of development in countries like Iran is the role of the banking system and the finance industry in facilitating the development process. In most analyses, the banking industry is considered one of the most important factors or obstacles to development in countries. Regarding the optimal position and role of the banking industry in development, different but almost aligned opinions have been presented; the role of the finance industry in creating and developing major projects and beyond that, creating a major industrial revolution is considered central. Banks are considered the most important incentives and suppliers of innovation. In general, numerous studies have been presented on the functions and roles of banking and financial development in developmentalism; among which we can mention the following studies. Considering the pivotal role of the banking industry, successful development experiences in many countries such as South Korea, China, Malaysia, and Singapore have arisen from the convergence of this sector in national development plans. One of the factors that has been considered as a key component in facilitating the national development of countries is the impact of the financial structure, whether bank-based or market-based. Interestingly, the interaction between institutions and financial structures has also been confirmed in more recent research (Carnegie & Samii, 2019:1360). It should also be noted that the researcher is trying to respond to some of the challenges of the banking system in this area, which include: determining the effective institutional environment of the banking system's position in development governance, the lack

* Corresponding Author: manhich@gmail.com

How to Cite: Islamian, I; Roodsaz, H. (2024). Identification of Effective Components in Explanation of Institutional Model of the Banking System's Place in the Development Governance of the Islamic Republic of Iran, *Journal of Social Development and Welfare Planning*, 15(60). 1-32.

of clarity of effective institutional arrangements for the banking system's position in development governance, explaining the effective institutional components of the banking system's position in development governance, and determining the prerequisites for developing an institutional model for the banking system's position in the national development process, as sub-questions of the research.

Materials and Methods

This research is exploratory from the objective and descriptive from the nature point of view. In this research, in order to answer the research questions, the method of content analysis and theme network was used, and a sequential process was used for the implementation of the research, in which research data is collected and analyzed in one step. This step will be implemented through the qualitative content analysis method. Therefore, the research method in this research is mixed exploratory. In this research, in order to collect data using the purposeful sampling method and based on the explained interview protocols, 12 managers of development governance in the country were selected with special attention to the managers of the Ministry of Economy and Finance and the country's management and planning organization, the managers of the country's banking industry and their opinions were used in order to formulate the institutional model of the place of the banking industry in the governance of development and its exploitation in the agency and acceleration of development. In the beginning, the interviews mainly included officials and experts who had experience in this field and had acquired the necessary knowledge by studying related texts. After collecting the desired data and information, recoding of the desired textual data was done and then all the extracted codes were discussed and analyzed. This discussion resulted in "the discovery of new and richer themes from the studied and analyzed data" and "the correction of discovered codes".

Results

In the present research, by reviewing and revising the themes and performing various classifications, the researcher finally found a network of themes including the main theme of the institutional model of the banking industry, 19 organizing themes, and 4 comprehensive themes. In this research, the results of the confirmatory factor analysis for the evaluation of the model obtained, based on the second root index of the estimation of the variance of approximation error, is equal to 0.78 and less than the value of 1, and it can be said that the model has a good fit and the data of this research with a factor structure and the theoretical foundation of the study shows a suitable fit. Furthermore, the significance coefficient between the research paths in the output of the model is outside the range of +1.96 and this means that all research variables are confirmed at the 95% confidence level in the statistical sample.

Discussion

Since one of the problems of developing countries in the path of economic growth and development is the lack of capital, the results show that the effect of financial development on growth for the country is positive and statistically significant, which is in line with the results of the studies. The variable coefficient of financial

development from the bank credit channel is greater than the capital market channel, which is consistent with the results of the study. The influence of the crossover effect has also been obtained for all three positive and significant states, which shows that by improving the conditions of resource allocation, good governance causes optimal allocation of financial resources and strengthens the effect of financial development on growth. Moreover, the results have shown that the effect of good governance on the effectiveness of financial development through the channel of the banking system is much stronger than through the channel of financial markets. These results show the greater dependence of the financial development of developing countries on the banking system and the high importance of this system in the economy of developing countries.

Conclusion

Policymakers in developing countries, including Iran, should pay special attention to the quality of institutions and financial systems. Increasing the efficiency of the government in implementing appropriate policies, increasing the right of the people to protest and accountability of the government officials to the people, increasing the rule of law among the members of society and controlling corruption, and on the other hand, the development of financial systems in developing countries, especially in Islamic countries, can be to improve economic growth in these countries and Islamic countries, including Iran, experience higher and more stable economic growth. Therefore, to develop governance in the banking system, it is suggested to design legal mechanisms to increase the institutional quality and performance of banking systems.

Acknowledgments

We would like to thank all those who helped us in this research.

Keywords: Institutional Model, Banking System, Governance, Development.

شناسایی مؤلفه‌های مؤثر در تبیین الگوی نهادی جایگاه نظام بانکی در حکمرانی توسعه جمهوری اسلامی ایران

ایمان اسلامیان* | دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، گرایش تطبیقی و توسعه، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

حبیب رودساز | دانشیار، مدیریت دولتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: این پژوهش با هدف بررسی و شناسایی مؤلفه‌های مؤثر در مدل فعلی نظام بانکی در امر مدیریت توسعه در ایران، انجام شده است.

روش‌شناسی: روش انجام پژوهش به صورت آمیخته اکتشافی و برای پاسخ دادن به سؤالات، از روش تحلیل مضمون و شبکه مضامین استفاده شده است. در جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند، با ۱۲ نفر از مدیران حکمرانی توسعه در کشور مصاحبه شد. از جلسات کمیته‌های تخصصی، گزارش‌های دریافتی از اسناد بالادستی، مطالعه تطبیقی بین‌المللی، مصاحبه و مشاهدات و یادداشت‌های شخصی به عنوان منابع پژوهش استفاده شد. بعد از جمع‌آوری داده‌ها، کدگذاری باز داده‌ها انجام شد و پس از بررسی کدهای استخراج شده، موارد مشابه و مشترک در قالب مضمون واحد ساماندهی شدند.

یافته‌ها: مجموعاً ۲۶۱ مضمون پایه به دست آمد. چهار مضمون فراگیر و ۱۹ مضمون سازمان دهنده تخصیص داده شد و الگوی نهادی جایگاه صنعت بانکداری در حکمرانی توسعه در قالب شبکه مضامین ارائه گردید.

نتیجه‌گیری: تأثیر توسعه مالی بر رشد کشور مثبت و به لحاظ آماری معنی‌دار است ضریب متغیر توسعه مالی از کانال اعتبارات بانکی بزرگ‌تر از کانال بازار سرمایه است. نتایج نشان می‌دهد حکمرانی خوب با بهبود شرایط تخصیص منابع اثر توسعه مالی بر رشد را تقویت می‌کند و اثربخشی توسعه مالی جهت تحقق رشد اقتصادی با بهبود سطح حکمرانی افزایش می‌یابد. نتایج نشان از وابستگی بیشتر توسعه مالی کشورهای درحال توسعه به سیستم بانکی و اهمیت بالای این سیستم در اقتصاد کشورهای درحال توسعه است.

واژه‌های کلیدی: الگوی نهادی، نظام بانکی، حکمرانی، توسعه.

مقدمه

توسعه و در بیان دیگر پیشرفت؛ مفاهیمی هستند که ولو به صورت ضمنی در ضمیر همه جوامع بشری وجود دارد. میل به رشد و بزرگ شدن با عبارات و تعبیر مختلف در دوره‌های مختلف وجود داشته است. در رویکردهای غالب پیش از دهه ۹۰ میلادی، صاحب‌نظران بر این اعتقاد بودند که برای توسعه فقط باید به پیشرفت تکنیکی، فناوری و تولیدی توجه کرد. اما با شکست‌هایی که در این رویکرد به وجود آمد، کم‌کم متوجه شدند که بدون در نظر گرفتن یک حکمرانی خوب و بدون در نظر گرفتن همه نهاد‌های موجود و ارتباطات و تعاملات، نمی‌توان به موفقیت در توسعه پایدار دست یافت؛ لذا از دهه ۹۰، مفهوم حکمرانی و الگوهای نهادی به تدریج وارد حوزه توسعه شد.

یکی از مباحثی که در طرح موضوعات به‌عنوان مانع و عامل توسعه در کشورهایی مانند ایران در نظر گرفته می‌شود، نقش نظام بانکی و صنعت تأمین مالی در تسهیل فرایند توسعه است. در اکثر تحلیل‌ها صنعت بانکداری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل یا موانع توسعه در کشورها در نظر گرفته می‌شود. در خصوص جایگاه و نقش بهینه صنعت بانکداری در امر توسعه، نظرات مختلف اما تقریباً همراستایی ارائه شده است؛ به‌عنوان نمونه (John Hicks, 1969) نقش صنعت تأمین مالی را در ایجاد و توسعه طرح‌های عظیم و فراتر از آن ایجاد انقلاب عظیم صنعتی محوری می‌داند. (Joseph Schumpeter, 1911) بانک‌ها را مهم‌ترین مشوق و تأمین‌کنندگان نوآوری می‌داند. به‌طور کلی پژوهش‌های متعددی در خصوص کارکردها و نقش‌های بانکداری و توسعه مالی در توسعه‌گرایی ارائه شده است؛ که از جمله می‌توان به پژوهش‌های (Yang, Wei-hung & Rousseau, 2020)، (Bittencourt, 2012)، (Tembo & Makina, 2019) و (Zhang et al, 2012) اشاره نمود. با توجه به نقش محوری صنعت بانکداری، تجربیات موفق توسعه‌یابی در بسیاری از کشورها نظیر کره جنوبی، چین، مالزی و سنگاپور برخاسته از همگرایی این بخش در طرح‌های ملی توسعه‌ای بوده است. یکی از عواملی که به عنوان مؤلفه کلیدی در تسهیل توسعه ملی کشورها مدنظر قرار داده شده تأثیر ساختار مالی اعم از ساختار مالی

بانک محور و یا بازار محور است. نکته جالب اینجاست که در پژوهش‌های جدیدتر نیز تأثیر متقابل نهادها و ساختارهای مالی مورد تأیید قرار گرفته است (Carnegie & Samii, 2019: 1360).

لیکن در ایران علیرغم آزمون طرح‌های مختلف تحول نظام بانکی، هنوز جایگاه مناسبی برای این بخش از حکمرانی کشور در ساختار نهادی و برنامه‌های توسعه در نظر گرفته نشده است که این امر موجب تضعیف صنعت بانکداری در مقایسه با رقبای منطقه‌ای و جهانی و همچنین عدم ایجاد همگرایی در جایگاه‌یابی بانک‌ها در امر توسعه ملی شده است. البته باید در نظر داشت که نقش صنعت مالی در امر توسعه را می‌بایست از خلال نقش حکمرانی توسعه مدنظر قرارداد. جایگاه حکمرانی را زمانی می‌توان به درستی تبیین و تدقیق کرد که مفهوم پیوند حاکمیت^۱ را مدنظر قرار داد. در این مفهوم سلسله و یا پیوند حکمرانی به تأثیر جریان‌ات عملیاتی حاکمیتی هر سطح (دستگاه اجرایی، پایشگران و کنشگران غیردولتی، نهادهای مالی و غیرمالی) بر فرایندهای سایر سطوح دلالت دارد (Blommestein, Udaibir, Harwood, Pazarbasioglu & Silva, 2008: 228). در تبیین مفهوم حکمرانی توسعه نیازمند جانمایی نهادهایی برای تسهیل و پیشرانی توسعه هستیم. در حال حاضر کشورهای در حال توسعه در پی نهادهایی هستند که از کف انتظارات توسعه‌ای آنها باقابلیت‌تر باشند. این موضوع و تعارض میان مبانی توسعه‌ای فعلی و آتی موجب می‌شود تا بررسی، تعیین و احصاء رابطه بین نهاد و توسعه دشوار شود. پارادایم فکری جاری در خصوص تعامل نهاد و توسعه صرفاً یک نمای کلی به ناظران ارائه می‌دهد و ما باید به سویه‌های دیگر عاملیت جهت توسعه اقتصادی، توجه داشته باشیم. در صورتی که ما درک درستی از روابط فیما بین توسعه و نهادها داشته باشیم، لاجرم به راهبردهای درست سیاستی دست خواهیم یافت (Chang, 2011: 482). هاجون چانگ^۲ در نوشتار دیگری چنین بیان می‌سازد که کشورهای توسعه‌یافته به دلیل نهادهایشان موفق بودند که این

1. Governance Nexus

2. Ha-Joon Chang

موضوع در دیدگاه غالب کنونی پیش‌نیاز توسعه اقتصادی است و نه پس از آن. مواهب توسعه اقتصادی شامل مردم‌سالاری، بوروکراسی مدرن، قانون ورشکستگی، بانکداری، بانک مرکزی، موازین بازارهای مالی و غیره است که این مصادیق به صورت خاص در کشورهای آنگلو ساکسون که نهادهایشان به عنوان نمونه و معیار در نظر گرفته می‌شود، پس از موفقیت در توسعه اقتصادی ایجاد شد. به طور کلی باید این گونه در نظر گرفت که نهادها عامل توسعه اقتصادی‌اند یا نتیجه آن؟ (Chang, 2005: 150) این حلقه تقدم و تأخر نهادسازی و توسعه موضوعی است که می‌توان به عنوان مسئله محوری در عمده کشورهای در حال توسعه، از جمله ایران، به آن اشاره داشت. بر حسب نظریه نهادی؛ کشورهای دارای نهادهای رسمی ضعیف در بازارهای در حال شکل‌گیری با نهادهای غیررسمی قوی مانند: فرهنگ و هنجارها، جایگزین می‌شوند (Khanna and Palepu, 1997: 44).

از سوی دیگر با توجه به اهمیت نامحسوس اما فراگیر ترتیبات نهادی بر رفتار افراد و سازمان‌ها باید در شناخت الگوی راهبری و تغییرات وسیع به این ترتیبات اهمیت داد. (Gough, Scott, 2001). و فراتر از آن، این نهادها هستند که بر تصمیم‌گیری افراد و بنگاه‌ها نیز تأثیر گذارند (Hitt, Ahlstrom, Dacin, Levitas & Svobodina, 2004).

اصلاحات نهادی ساختارها از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی ایران مورد تأکید قرار گرفت و در همین راستا اصلاح زیربنایی و نهادی صنعت بانکداری به منظور همگرا سازی آن با نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران صورت پذیرفت و بسیاری از طرح‌های اصلاح رفتار و ساختار نظام بانکی تدوین گردید. لیکن تاکنون نیز موضوع تبیین کارکرد و جایگاه نظام بانکی در مدیریت توسعه در ایران به عنوان یکی از مباحث چالشی فراروی سیاست‌گذاران و مجریان بوده و می‌توان آثار آن را در تدوین برنامه‌های توسعه پنج‌ساله پس از انقلاب دید.

از آنجایی که توسعه نهادهای مالی و فراتر از آن جانمایی آن‌ها در روند توسعه مورد بحث است، باور صاحب‌نظران بر این است که کیفیت نهادی می‌تواند بر توسعه مالی تأثیر بگذارد. در صورت عدم وجود یک چارچوب قانونی دقیق و قابل اعتماد و در نتیجه

عدم اعتماد سپرده‌گذار، ظرفیت تأمین مالی توسط مؤسسات اعتباری کاهش می‌یابد و نهایتاً می‌تواند منابع این مؤسسات را کاهش دهد، انتقال سرمایه را به خارج از کشور تسریع کرده و فرصت‌های سرمایه‌گذاری محلی را به میزان قابل توجهی کاهش دهد. در واقع، می‌توان گفت که رشد اقتصادی پایین تا حد زیادی ناشی از کیفیت حکمرانی نامناسب خواهد بود (Xiang, 2013). از اواخر دهه ۱۹۹۰، این دیدگاه گسترش یافت که نهادهای بی‌کیفیت علت اصلی مشکلات اقتصادی در کشورهای در حال توسعه هستند. بر این اساس، صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی چندین شرط اجباری را به دولت‌ها تحمیل کردند؛ مبنی بر اینکه کشورهای وام‌گیرنده باید نهادهای بهتری برای بهبود حاکمیت ایجاد کنند (Kapur, Webber, 2000). از طرف دیگر، می‌توان در نظر گرفت که توسعه به‌طور کلی به ارتباط غیرشخصی و رسمی بستگی دارد و نهادها و به‌ویژه نوآوری‌های نهادی رامی‌توان یکی از مفاهیم عملی و اصولی در استراتژی‌های توسعه دانست. به عبارت دیگر، نوآوری‌های نهادی مناسب می‌توانند مستقیماً به توسعه پایدار یک کشور کمک کنند (Paul, 2011). همچنین به علت تنگناهای منابع موجود در کشورهای در حال توسعه، با محدودیت‌های موجود امکان‌پذیری همه اهداف وجود ندارد؛ بنابراین به منظور برنامه‌ریزی مؤثر در راستای دستیابی به توسعه پایدار، ضروری است هر کشور با توجه به شرایط و وضعیت خود در راستای اجرایی کردن اهداف توسعه پایدار، اولویت‌ها و برنامه‌های خود را مشخص کند (Barclay, 2015). از آنجایی که برنامه‌ریزی توسعه از خلال رویکرد نهادی، منوط به مشارکت توأمان هسته‌های مردمی و دولتی است؛ چارچوب توسعه و نگرش رویکردی نهادی به آن، به مثابه تحولات مستمر و مکرر در طول زمان قابل‌پذیرش و بیان است (McGinnis, 2011: 62) تأثیرگذاری این موضوع را در ایران نیز می‌توان مشاهده نمود؛ به عنوان نمونه مک لئود به‌عنوان یکی از سرپرستان گروه مشاوران هاروارد که در دهه ۴۰ بررسی وسیعی را در خصوص نارسایی‌های برنامه‌ریزی توسعه برآورد نمود، به پایین بودن برنامه‌ریزی توسعه و گسست عمیق میان آحاد مردم و فرایند توسعه و مدیریت امور اشاره دارد (مک لئود، ۱۳۹۴).

از این رو در زمینه حاکمیت، مطالعه مدلی برای تبیین جایگاه سیستم بانکی در حاکمیت برای توسعه، نقش مهمی در روشن شدن ابعاد جدید در این زمینه خواهد داشت. همچنین کارکرد و جایگاه نظام‌های تأمین مالی در کشورهای در حال توسعه از اهمیت بیشتری در مقایسه با کشورهای پیشرفته داشته و همین امر بررسی عوامل مؤثر برای بهبود موقعیت سیستم بانکی در توسعه، را ضروری تر می‌نماید. از سوی دیگر اهمیت عوامل نهادی در تبیین این تأثیر بسیار مهم است چرا که حتی از منظر نهادی و به واسطه رویکردهای کلیدی برای تحولات نهادی و آسانسازی مبادلات در فرایند تجمیع منابع مالی، به عنوان راهبر و پیشران توسعه نقش دارد (Lingelbach, 2015: 335).

با توجه به اینکه از تدوین و طراحی نخستین برنامه‌ریزی ساختارمند و استقرار نهاد رسمی توسعه در ایران، در حدود ۷۰ سال می‌گذرد؛ علی‌رغم این سابقه بلند تاریخی در عرصه توسعه ملی و گذشته از توفیق برخی از برنامه‌ها در تحقق شاخص‌های توسعه‌ای متوازن، لیکن عمده برنامه‌های توسعه در کشور منجر به توسعه پایدار نشده و مقایسه تطبیقی ایران با بسیاری از کشورهای هم‌تراز، بیانگر عقب‌ماندگی جدی کشور در بسیاری از مؤلفه‌های توسعه‌ای در مقایسه با دیگر کشورها می‌باشد. با وجود انواع برنامه‌های بالادستی توسعه نظیر چشم‌اندازهای میان‌مدت و بلندمدت، تلاش برای تعریف الگوهای کلان و فرا بخشی توسعه، طرح‌های تحول جامع و نظایر آن، برنامه‌های توسعه تنظیم‌شده در عمل منجر به تحقق اهداف نشده و معضلات مزمن و متعدد از مناظر مختلف مدیریت توسعه وجود دارد.

بنابراین با توجه به تنگناهای فرا روی نظام بانکی به منظور تسهیل و تسریع در فرایند توسعه ملی؛ مطالعه حاضر سعی دارد با اتخاذ رویکرد کیفی مبتنی بر روش تحلیل‌تیم، که به دنبال مطالعات نظام‌مند مرتبط با مسئله پژوهش است، به سؤالات محوری پژوهش پاسخ دهد و در پاسخ به سؤال اصلی پژوهش، الگوی نهادی برای جایگاه صنعت بانکداری در حکمرانی توسعه در نظام جمهوری اسلامی ایران را ارائه دهد. همچنین باید اشاره کرد که محقق سعی دارد به برخی از چالش‌های نظام بانکداری در این حوزه که عبارت‌اند از:

تعیین محیط مؤثر نهادی جایگاه نظام بانکی در حکمرانی توسعه، مشخص نبودن ترتیبات نهادی مؤثر جایگاه نظام بانکی در حکمرانی توسعه، تبیین مؤلفه‌های نهادی مؤثر جایگاه نظام بانکی در حکمرانی توسعه و تعیین پیش‌نیازهای تدوین الگوی نهادی جایگاه نظام بانکی در فرایند توسعه ملی، به عنوان سؤالات فرعی پژوهش، پاسخ دهد.

پیشینه پژوهش

پیشینه نظری

از ابتدای دهه ۹۰، پارادایم حکمرانی توسعه و تأثیر آن بر توسعه، در برنامه‌های توسعه و در نهادهای بین‌المللی توسعه، مورد توجه اندیشمندان و سیاستمداران قرار گرفت. به صورت کلی حکمرانی به معنای روش اجرای قدرت در نهادهای مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، برای اداره و مدیریت مناسبات مختلف کشورها است؛ این تصدی‌گری شامل سازوکارها، روندها و نهادهایی است که گروه‌های ذینفع و شهروندان حقوق قانونی خود را طلب می‌کنند و با تعهدات خود نیز آشنا می‌شوند و در مورد تفاوت‌ها و اختلافات، با یکدیگر بحث و مجادله می‌کنند. در کل، حکمرانی توسعه، به بسترهای نهادی و قانونی و مشارکت ذینفعان در مسیر تصمیم‌گیری نیاز دارد که ردپای آن را باید در اسناد قانونی مرتبط جستجو کرد (خدامرادی، حسین‌زاده، ۱۴۰۰: ۱۰۳). ارکان اصلی حاکمیت توسعه عبارت‌اند از، قدرت، دانش، هنجارها و ارزش‌ها، که در ادامه توضیح داده خواهد شد.

(Parsons, 2010) با در نظر گرفتن «قدرت» به عنوان «ظرفیت یک سیستم اجتماعی برای بسیج منابع برای تحقق اهداف جمعی» دیدگاه گسترده‌ای نسبت به مفهوم قدرت دارد. (Lukes, 2005) در پژوهش خود چهار نوع قدرت را معرفی نموده است؛ قدرت اجباری، دستور کار، هنجاری و قدرت گفتمانی. به عقیده لوکر، دیدگاه‌های اجباری (اجباری) قدرت را به عنوان منابع ویژه کنشگر می‌نگرند که در تعقیب منافع شخصی، حتی در برابر مقاومت استفاده می‌شوند. قدرت تنظیم دستور کار، به توانایی تأثیرگذاری بر دستور کار و پیوند دادن مسائل مربوط می‌شود که می‌تواند بر اساس دانش، اطلاعات و

تخصص باشد. قدرت هنجاری نیز به معنای شکل دادن به آنچه دیگران مشروع و قابل قبول می‌دانند، از طریق گسترش هنجارها و ایده‌ها است.

همان‌طور که «نظریه دانش» برتراند راسل^۱ نشان می‌دهد، تعریف دانش دشوار است. به‌طور کلی، دانش به درک عملی یا نظری یک موضوع اشاره دارد. این می‌تواند ضمنی (مانند مهارت‌های عملی یا تخصص) یا صریح (مانند درک نظری یک موضوع) باشد. دانش و تحقیق در توسعه پایدار بیش از بسیاری از زمینه‌های دیگر اهمیت دارند (Sathaye et al, 2007). دانش، به شکل اطلاعات علمی مرتبط است که نقش عمده‌ای در نظارت و ارزیابی اجرای توسعه پایدار ایفا می‌کند. علم و نوآوری سه نقش اصلی را در توسعه پایدار ایفا می‌کنند که عبارت‌اند از:

اولاً، علم و نوآوری به خودی خود اهدافی به عنوان محرک‌های کلیدی برای رشد اقتصادی و ایجاد شغل هستند؛

ثانیاً، علم در اجرای اهداف دیگر نقش اساسی دارد؛

ثالثاً، دانش علمی می‌تواند از ترجمه اهداف به سیاست‌های ملی پشتیبانی کند و به اندازه‌گیری و ارزیابی تأثیر، کمک کند.

درباره هنجارها و ارزش‌ها می‌توان گفت که دگرگونی جهانی که اکنون موردنیاز است، باید نه بر اساس پیشرفت تکنولوژی، بلکه بر اساس ارزش‌ها و اعتقادات جمعی افراد باشد. درحالی‌که هنجارها استانداردهای رفتاری هستند که در یک گروه یا جامعه خاص معمولی یا پذیرفته شده‌اند. ارزش‌ها عبارت‌اند از:

۱. ایده‌های انتزاعی و اعتقادات تجویزی در مورد اینکه چه چیزی درست و نادرست

است و چه چیزی مهم است (چه چیزی ارزش دارد؟)

۲. مفاهیم اجتماعی و روان‌شناختی، که در شناخت و عاطفه ریشه دارند.

۳. پویا و ساخته شده با تدبیر، هستند (Rockström, 2015).

طبق نظرسنجی مدیریت پایداری پاسخگو، تعهد به ارزش‌های پایداری بیش از هر زمان دیگری بزرگ‌ترین عامل در تعیین توسعه پایدار است. اهمیت ارزش‌ها در اولویت است، زیرا همه ویژگی‌های مشکلات، نشانه‌های تضاد ارزشی اساسی هستند (Norton, 2015). همچنین مطابق با نظرات برخی از اندیشمندان، تنها راه برای توسعه پایداری یک جامعه، از طریق فرآیند تأمل اساسی در ارزش‌های کنونی و رژیم‌های اجتماعی آن است (Verbong, Loorbach, 2012: 109). علاوه بر این، در نظر گرفتن هنجارها، ارزش‌ها و مفاهیم مشترک، امکان درک چگونگی شکل‌دهی ساختارهای اجتماعی به فرآیندهای سیاست‌گذاری را فراهم می‌کند. در نهایت باید گفت که، در حکمرانی موفق برای اهداف توسعه پایدار، علم نقش مهمی ایفا می‌کند، توهم علم بدون ارزش می‌تواند سبب سوءاستفاده از تخصص در سیاست‌گذاری و تجویز خط‌مشی گردد.

(De Soto, 2000) موضوعات مرتبط را با تمرکز بر نقش حقوق مالکیت به عنوان نوعی نهاد بررسی کرد و ادعا کرد که فقدان حقوق مالکیت مانعی جدی برای توسعه مالی است. همچنین، برخی از نویسندگان استدلال کرده‌اند که توسعه عمومی سیستم‌ها و نهادهای حقوقی در میانجی‌گری اثر باز بودن مالی، بر توسعه مالی بسیار مهم است. به عنوان مثال، (Chinn, Ito, 2006) استدلال کردند که سیستم‌های مالی با درجه توسعه نهادی بالاتر، به طور متوسط، نسبت به سیستم‌های دارای درجه توسعه پایین‌تر، از آزادسازی مالی، سود بیشتری می‌برند. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که رابطه بین باز بودن و توسعه مالی مشروط به نهادها است، جایی که باز بودن، باعث ارتقای توسعه مالی، پس از فراتر رفتن نهادها از یک سطح آستانه خاص می‌شود (Khan, Khan, Abdulahi, Liaqat, & Shah, 2019). سیستم بانکی در هر جامعه‌ای برای رشد و توسعه اقتصادی به خصوص کشورهای توسعه‌نیافته از اهمیت بالایی برخوردار است. چرا که، اولاً، بانک‌ها در سیستم‌های مالی اقتصاد در حال توسعه، موقعیت غالب دارند و موتورهای بسیار مهم رشد اقتصادی هستند. دوماً به دلیل عقب‌ماندگی توسعه بازارهای مالی در مقابل نظام بانکی؛ بانک‌ها نقش محوری در توسعه به عنوان تأمین مالی کننده عمده شرکت‌ها و بنگاه‌ها ایفا

می‌نمایند. سوم اینکه نظام بانکی به صورت اعم و مؤسسات اعتباری ذیل آن به صورت اخص در کشورهای در حال توسعه، تأمین‌کننده‌های ابزارهای پرداخت عمومی هستند. چهارم اینکه، بسیاری از کشورهای در حال توسعه در صنعت بانکداری خود مقررات زدایی توأم با عدم سرمایه‌گذاری عمومی را پیشه نموده‌اند از همین رو کارگزاران بانکی آزادی عمل بیشتری را در نحوه مدیریت بانک‌ها و مؤسسات اعتباری تابعه خود به دست آورده‌اند (Das & Ghosh, 2004: 1265).

برای رسیدن به توسعه نیاز به نهادهای رسمی و غیررسمی، قواعد، هنجارها و قراردادهایی است که با یکدیگر مشارکت داشته باشند. نظام بانکی در جوامع مختلف از سیستم‌های مالی بسیار مهم و مؤثر بر رشد و توسعه هستند. لذا باید سیستم بانکی در هر کشوری جایگاه مناسبی در نهادها داشته باشد.

توسعه نهادی، به این معنا است که نوآوری‌های نهادی می‌تواند به عنوان یکی از مفاهیم و اصول تدوین راهبردهای توسعه در کشورها در نظر گرفته شود؛ ابداعات نهادی مناسب می‌تواند به صورت بلا واسطه موجب توسعه همه‌جانبه یک کشور گردند. به عبارتی، توسعه نهادی به عنوان میزانی تعریف می‌شود که نهادهای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در یک کشور میزبان توسعه‌یافتگی و برای وابستگان خارجی مطلوب هستند. از نظر برخی از اندیشمندان، سطح توسعه نهادی در اقتصادهای نوظهور نسبتاً پایین است، عمدتاً به این دلیل که قوانین نهادی غایب، ناکافی یا ضعیف اجرا می‌شوند (Peng and Heath, 1996; North, 1990; Palepu, 1997; Hoskisson, Eden, Lau & Wright, 2000; Hitt & Khanna, et al, 2004).

در مقابل، نهادهای توسعه‌یافته‌تر می‌توانند پذیرش اجتماعی را برای فعالیت‌های سازمانی ایجاد کنند و انتخاب‌های استراتژیک شرکت‌ها را محدود کنند. ادبیات ملموسی وجود دارد که به این موضوع اشاره می‌کند که کیفیت نهادی بهتر، باعث ایجاد یک سیاست اقتصادی کلان مؤثرتر می‌شود که شامل مقررات بانکی است. در نتیجه، مدیران بانک در تأمین اعتبار برای وام‌گیرندگان با اعتبار بهتر برای رعایت مقررات دقت بیشتری

خواهند داشت. کیفیت سازمانی بهتر، با عدم اطمینان کمتر، در سیستم‌های اقتصاد کلان، به عنوان سیاست‌های کلان اقتصادی، محتاطانه‌تر استدلال می‌شوند، درحالی‌که، عدم اطمینان بالا با ریسک بالاتر در فعالیت‌های اقتصادی مرتبط است (Su, Nguyen, Christophe, 2019: 244).

همچنین، شواهد زیادی نشان می‌دهد که دولت‌ها در کشورهای پیشرفته (عمدتاً، با کیفیت نهادی بالا)، معمولاً یک سیاست مالی ضد چرخه‌ای را اجرا می‌کنند؛ درحالی‌که دولت‌ها در کشورهای درحال توسعه با سیاست‌های مالی دوره‌ای رصد می‌شوند. یعنی کیفیت نهادی بهتر با عدم قطعیت اقتصاد کلان، کمتر قابل انتظار است. به‌طور خلاصه، می‌توان انتظار داشت که کیفیت نهادی بهتر، ریسک اعتباری و ریسک نکول کلی سیستم بانکی را کاهش دهد (Ha & Nguyen, 2021:425).

پیشینه تجربی

احمد پور کچو و دهمرده (۱۳۹۸)، در پژوهش خود با عنوان «اثر توسعه مالی و کیفیت نهادی بر رشد اقتصادی کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی»، به بررسی دو مقوله کیفیت نهادی و توسعه مالی پرداختند. پژوهشگران چنین نتیجه گرفته‌اند که کیفیت نهادی پیش‌نیاز قطعی و ضروری توسعه مالی بوده و حکمرانان در همه کشورها می‌بایست توسعه مالی و مآلاً رشد اقتصادی را با بهبود و ارتقاء مؤلفه‌های حکمرانی و بهبود وضعیت آن پیشه نمایند. مبتنی بر هدف اصلی مطالعه، تأثیر توسعه مالی و کیفیت نهادی بر رشد اقتصادی کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی طی سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۴ با استفاده از روش GMM داده‌های تابلویی پویا مورد بررسی و پژوهش قرار گرفته و نتایج حاصله حاکی از این امر است که؛ توسعه مالی و کیفیت نهادی تأثیر مثبت و معناداری بر رشد اقتصادی کشورهای مورد بررسی داشته است. همچنین پژوهش حاکی از این نتیجه بود که در کشورهای توسعه‌یافته اثر متوازن و متعاملی میان توسعه مالی و توسعه نهادی ایجاد شده و برآیند آن منجر به رشد اقتصادی می‌گردد.

نعیمی، سهیلی و کریمی (۱۳۹۷)، ارتباط و اثرگذاری توسعه ابزار مالی اسلامی بر رشد اقتصادی در ایران را مورد پژوهش قرار داده‌اند. پژوهشگران در بررسی ارتباط و اثرگذاری توسعه ابزار مالی اسلامی (صکوک) بر رشد اقتصادی از فرم تصحیح خطای مدل ARDL استفاده نموده و طی آن ضرایب مربوط به مدل‌های کوتاه مدت و بلندمدت و تصحیح خطا را برای بازه زمانی از فصل چهارم سال ۱۳۸۹ تا فصل چهارم سال ۱۳۹۴ برآورد نموده‌اند. با توجه به کارکرد مدل تصحیح خطای مدل ARDL، پژوهشگران این چنین نتیجه گرفته‌اند که انتشار صکوک بر تولید ناخالص داخلی تأثیر مثبت و معناداری دارد و سبب توسعه و کیفی سازی رشد اقتصادی می‌گردد.

قاسم^۱ (۲۰۲۲)، در پژوهش خود با عنوان، تأثیر سرمایه، فساد و عوامل نهادی بر ثبات بانک‌های منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، به بررسی تأثیر سرمایه نظارتی، عوامل اقتصادی، نهادی و سیاسی را بر ثبات بانک‌های تجاری که در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا فعالیت می‌کنند، پرداخته است. اطلاعات مبنای این پژوهش؛ داده‌های مقطعی و سری زمانی ۱۳ سیستم بانکی در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا است: لبنان، عربستان سعودی، قطر، کویت، اردن، امارات متحده عربی، تونس، بحرین، عمان، مراکش، مصر، اسرائیل، و ترکیه دوره ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۷ را پوشش می‌دهند. متغیرهای زیر با ثبات بانکی رابطه معنادار و مثبت نشان داده‌اند: ارزش ویژه، سودآوری، رشد، و متغیرهای ساختگی بازل. در رابطه با عوامل نهادی، کیفیت مقررات دولتی و ثبات سیاسی با ثبات بانک رابطه مثبت و سایر متغیرها (فساد، وضع قوانین احتیاطی جدید و آزادی بیان) رابطه معناداری نشان ندادند. علاوه بر این، یافته‌های پژوهش تأیید کرد که رشد اقتصادی و محیط عملیاتی نقش مهمی بر ثبات، بخش بانکی دارند.

آریاس، مک کوئیرا و جارا^۲ (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان آیا محیط‌های قانونی و نهادی برای عملکرد سیستم بانکی اهمیت دارد؟ با استفاده از داده‌های مربوط به سیستم‌های

1. Kassem

2. Arias, Maquieira & Jara

بانکی ۵۲ کشور از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۴، به بررسی این که چگونه محیط قانونی و نهادی بر عملکرد سیستم بانکی تأثیر می‌گذارد، پرداختند. با استفاده از داده‌های تابلویی و کنترل شاخص‌های توسعه مالی و اقتصادی، شواهدی از چندین رابطه مرتبط با عملکرد سیستم بانکی پیدا کردند. نخست اینکه، درجه بالاتری از حمایت قانونی هم برای وام‌دهندگان و هم برای وام‌گیرندگان تأثیر مثبتی بر عملکرد سیستم بانکی دارد. نکته دوم مورد اشاره این است که بین میزان اجرای قانون و عملکرد سیستم بانکی رابطه مثبت وجود دارد و نکته سوم، کیفیت نظارتی بهتر بر عملکرد سیستم بانکی تأثیر مثبت دارد. نکته چهارم نیز بیانگر این است که نه میزان به اشتراک گذاری اطلاعات و نه کنترل فساد تأثیر قابل توجهی بر عملکرد بخش بانکی ندارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از منظر هدف، اکتشافی بوده و از منظر ماهیتی، توصیفی است. در این پژوهش، برای پاسخ دادن به سؤالات پژوهش، از روش تحلیل مضمون^۱ و شبکه مضامین^۲ بهره‌برداری گردید و از روند ترتیبی برای اجرای پژوهش استفاده شده که در یک مرحله داده‌های پژوهش جمع‌آوری شده و تحلیل می‌گردند. در این مرحله شناسایی مؤلفه‌های مؤثری که مدل فعلی جانمایی نظام بانکی در امر مدیریت توسعه در ایران را برای استقرار آماده می‌سازد، انجام شده و شناخت بیشتری از بازیگران مؤثر بر آن حاصل می‌گردد. این مرحله، از طریق روش تحلیل مضمون کیفی اجرایی خواهد شد. بنابراین روش تحقیق در این پژوهش به صورت آمیخته اکتشافی می‌باشد. در راهبرد اکتشافی نتایج روش کیفی به توسعه اطلاعات بخش کمی کمک می‌کند (کرسول، ۱۳۹۸). آنگاه پس از مشخص شدن مؤلفه‌های متناسب با زمینه پژوهش، با استفاده از روش کمی از نوع توصیفی - پیمایشی، به ادامه پژوهش پرداخته می‌شود و در نهایت یافته‌های بخش کیفی،

1. Thematic Analysis.
2. thematic networks.

علاوه بر یافته‌های بخش کمی در تحلیل نتایج پژوهش مورد بررسی قرار خواهد گرفت. به بیان دیگر، یافته‌های بخش کیفی علاوه بر تعیین کننده بودن در ساخت ابزار بخش کمی در تحلیل نتایج نهایی نیز سهم مؤثری خواهند داشت.

در این پژوهش جهت جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و بر اساس پروتکل‌های مصاحبه تبیین شده، ۱۲ نفر از مدیران حکمرانی توسعه در کشور با توجه ویژه به مدیران وزارت اقتصاد و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مدیران صنعت بانکداری کشور انتخاب گردیدند و از نظرات آنان در راستای تدوین الگوی نهادی جایگاه صنعت بانکداری در حکمرانی توسعه و بهره‌برداری از آن در عاملیت و تسریع توسعه استفاده گردید. مصاحبه‌ها در ابتدا عمدتاً شامل مسئولین و خبرگانی بود که سابقه کار در این حوزه نیز داشتند و با استفاده از مطالعه متون مرتبط آگاهی‌های لازم را کسب کرده بودند. در این بین افراد دارای تحصیلات تکمیلی و دارای سمت‌های مدیریتی با سابقه کاری ۷ سال به بالا و همچنین رنج سنی ۳۵ سال به بالا مورد گزینش واقع شدند.

در مرحله اول متن مصاحبه‌ها و اسناد به دقت مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به اینکه مرحله اول در روش تحلیل مضمون، گردآوری داده‌ها و پیاده‌سازی آنها می‌باشد. تحلیل داده‌ها و تعیین گروه‌های گوناگون اولین کاری بود که به منظور انجام روش تحلیل مضمون انجام شد. منابع داده‌ای که در این تحقیق استفاده شدند عبارت‌اند از: جلسات کمیته‌های تخصصی، گزارش‌های دریافتی از اسناد بالادستی، مطالعه تطبیقی بین‌المللی، مصاحبه و حضور و مشاهدات و یادداشت‌های شخصی.

بعد از جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مورد نظر، کدگذاری باز داده‌های متنی مورد نظر انجام شد و در ادامه کلیه کدهای استخراج شده مورد بحث و بررسی قرار گرفت. این بحث و بررسی منتج به «کشف مضامین جدید و غنی تر و از داده‌های مورد مطالعه و تحلیل» و «تصحیح کدهای کشف شده» گردید.

در این پژوهش برای تبیین نمونه برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از ابزارهای مختلف تحلیل مضمون مانند: تحلیل قالب شبکه مضامین، مضامین، ماتریس مضامین و تحلیل مقایسه‌ای و همچنین از نرم‌افزار تحلیل مضمون (NVivo 8) استفاده شده است. نرم‌افزار مذکور قابلیت‌های مختلفی دارد که می‌توان به مواردی مانند: ترسیم شبکه مضامین و تحلیل روابط بین مضامین، تهیه جدول‌ها، شمارش و تلخیص مضامین توافقی و شناسایی و تحلیل کدهای مشترک میان مضامین و همچنین تحلیل پوششی داده‌ها اشاره نمود. برای سنجش روایی پژوهش با مطالعه مبانی نظری، پیشینه پژوهش، اهداف پژوهش و منبع مورد بررسی انتخاب شدند، نظریات و رهنمودهای گروهی از خبرگان نیز در این خصوص لحاظ شده و قبل از کدگذاری، جرح و تعدیل نهایی به عمل می‌آید. به منظور تعیین پایایی کدهای استخراجی، از روش پایایی بین دو کدگذار یا توافق درون موضوعی دو کدگذار استفاده شده است. برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های صورت گرفته، چند مصاحبه گزینش شده و هریک از مصاحبه‌ها در فاصله زمانی کوتاه و مشخص، به‌طور مضاعف کدگذاری می‌شوند. سپس کدهای مشخص شده مبتنی بر فاصله‌های زمانی مصاحبه‌ها مطالعه تطبیقی می‌شوند. همچنین با روش بازآزمایی میزان تثبیت کدگذاری محقق سنجش می‌شود. در هر کدام از مصاحبه‌ها کدهایی که در دو فاصله زمانی باهم مشابه هستند با عنوان "وفق توافق" و کدهای غیرمشابه با عنوان "عدم توافق" تعیین شده‌اند. برای محاسبه پایایی بین کدگذاری‌های انجام‌شده توسط محقق در دو فاصله زمانی از فرمول زیر استفاده شده است.

$$K = \frac{2 \times \text{تعداد موارد مورد توافق}}{\text{تعداد کل کدها}}$$

تعداد کل کدها

شکل ۱- رابطه محاسبه پایایی بین کدگذاری‌ها

در این پژوهش برای تبیین پایایی بازآزمون (کدگذاری مجدد) از میان مصاحبه‌های صورت گرفته، تعداد سه مصاحبه انتخاب شد و هر کدام از آنها دو بار در یک فاصله زمانی ده روزه کدگذاری شده‌اند. نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول زیر ارائه شده است. در این جدول تعداد توافقات به صورت کدهای جفتی است.

جدول ۱- محاسبه تعداد توافقات کدگذاری

ردیف	مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد مورد توافق	تعداد عدم توافق	پایایی بازآزمون (درصد)
۱	J	۳۷	۲۵	۹	۷۱
۲	H	۳۳	۲۶	۸	۷۹
۳	K	۳۲	۲۵	۸	۷۲
مجموع	***	۱۰۲	۷۶	۲۵	۷۳

یافته‌های جدول حاکی از آن است که مجموع کدها در دو فاصله زمانی ده روز برابر ۱۰۲ و تعداد کل موارد توافق گرفته در مجموع سه مصاحبه ۷۱ و مجموع تعداد عدم توافق نیز ۲۵ می‌باشد. بنابراین یافته‌های مربوط به پایایی بازآزمون نشان می‌دهند که؛ نتیجه بر اساس این فرمول برابر با ۷۳ درصد است و بنا بر نظر کاواله ۱۹۹۶ (به نقل از مقیمی، ۱۳۹۱) از آنجا که پایایی بالاتر از ۶۰ درصد قابل قبول است، بنابراین می‌توان چنین برداشت نمود که کدگذاری‌های انجام گرفته از پایایی مبنایی برخوردار است.

در این پژوهش برای ارزیابی مدل نهایی از تحلیل عاملی تأییدی و شاخص بسیار مهم ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب استفاده شده است (kline, 2015). در جدول ۲، خلاصه مشخصات روش شناختی پژوهش آورده شده است.

جدول ۲- شناسنامه روش‌شناسی پژوهش

تفسیری	پارادایم روش پژوهش
پژوهش (کیفی)	رویکرد
استقرایی	
پژوهش (کیفی)	راهبرد روش‌شناسی
تحلیل مضمون کیفی ^۱	
کیفی ^۲	ماهیت روش‌شناسی
مقطعی	ماهیت زمانی
مصاحبه، گروه کانونی، تحلیل اسناد و بررسی ادبیات پژوهشی	تکنیک جمع‌آوری داده‌ها

یافته‌های پژوهش

وضعیت فراوانی مشارکت‌کنندگان در پژوهش بر اساس گروه بندی تعریف‌شده، در جدول ۳ نشان داده‌شده است. در این پژوهش بیش از ۵۸ درصد پاسخگویان، صاحب‌نظران و نخبگان صنعت بانکداری و مدیران ارشد هستند.

جدول ۳- وضعیت فراوانی مشارکت‌کنندگان در پژوهش بر اساس گروه بندی تعریف‌شده

ردیف	تخصص	فراوانی	درصد
۱	مدیران ارشد	۷	۵۸
۲	دکتر (مدیر)	۱	۸
۳	دکتر (مدرس دانشگاه)	۴	۳۴

همان‌گونه که بیان شد پس از استخراج مضامین، در کدگذاری ثانویه می‌توان با مطالعه تطبیقی مفاهیم، موارد مشابه و مشترک را در قالب مضمون واحد ساماندهی نمود. ازاین‌رو تعداد زیاد کدها و مفاهیم به تعداد مشخص و محدودی از مقوله‌های عمده کاهش می‌یابد.

-
1. Qualitative Theme Analysis (QTA)
 2. Mixed Method

مضامین سازمان دهنده در مرحله دوم ساخته شده و مجموع کدهای توصیفی حاصل از مرحله اول در دسته‌های مرتبط به هم قرار گرفتند. در مجموع ۲۶۱ مضمون پایه در این مرحله به دست آمد که در ادامه با استفاده از آنها به ساختن مضامین سازمان دهنده و فراگیر اقدام شد (جدول ۴).

جدول ۴- مضامین سازمان دهنده و مضامین پایه تشکیل دهنده هر یک از مضامین سازمان دهنده

مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه تشکیل دهنده هر یک از آنها
رشد و توسعه اقتصادی	افزایش سودآوری/ اثربخشی/ شاخص سودآوری/ یکپارچه‌سازی/ بهبود جایگاه نظام بانکی/ توسعه اقتصادی/ موانع توسعه/ توسعه پایدار/ رشد اقتصادی پایدار/ افزایش تقاضا/ ارتقا توسعه/ فساد اداری/ رکود اقتصادی/ منافع خصوصی/ پیشرفت تکنیکی و فناوری/ کارآمدی/ پیشرفت
توسعه مالی	سرعت توسعه/ پویایی‌های توسعه/ اثربخشی/ برنامه‌ریزی توسعه/ کارایی سرمایه/ رهبری عرضه/ پیروی از تقاضا/ باز بودن مالی/ ثبات مالی/ قراردادهای خصوصی/ شاخص‌های تجاری/ توسعه نظام مالی/ واسطه‌های مالی
توسعه نهادی	ترتیبات نهادها/ نوآوری‌های مالی/ توسعه نامتقارن/ توسعه صنعتی/ توسعه پایدار/ زیرساخت‌های نهادی/ ویژگی‌های توسعه/ جهانی‌سازی/ توسعه ملی/ نقش نهادها/ نهادهای حقوقی/ دولت‌های محلی/ عوامل توسعه/ قابلیت توسعه/ همگرایی طرح‌های ملی/ نهادهای بین‌المللی/ تقویت نهادها/ نهادهای کارآمد/ نوآوری و کارآفرینی/ فناوری‌های روز/ پیشرفت تکنولوژیکی/ انجمن‌های اجتماعی/ نهادهای دولتی/ مدیریت توسعه/ رویکردهای جدید توسعه/ نگاه نهادی/ نهادسازی/ مسیر توسعه/ مهارت‌های ویژه
ابزار مالی	تأمین مالی/ تسهیلات/ جریان نقدینگی/ به‌روزرسانی/ اهرم‌های مالی/ افزایش سرمایه/ کاهش اعتبارات/ اعتبارات/ نرخ سود/ تقویت مقام پولی/ مقررات پولی/ استراتژی‌های پولی/ مکانیزم‌های کلان/ خصوصی‌سازی/ قدرت خلق پول/ سرمایه‌گذاری اولویت دار/ تخصیص سرمایه/ سازوکارهای مالی/ آزادسازی مالی/ حجم اعتبارات/ بازارها
عوامل محیطی	تورم فزاینده/ محیط مؤثر نهادی/ تغییرات پویا/ محیط نهادی/ بازارهای مالی/ محیط نهادی/ محیط عملیاتی/ محیط قانونی

مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه تشکیل دهنده هر یک از آن‌ها
ساختار نهادی	جایگاه نظام بانکی / روابط بین‌الملل / باز مهندسی فرایندها / زیرساخت‌ها / نظام بانکی / موانع ساختاری / نقش واسطه‌گری / قدرت بانک مرکزی / نظارت و اعمال قدرت / نظارت دائمی / انتخاب موضع / ساختار قدرت / تنظیم‌کننده / اصلاحات ساختاری / اصلاحات پارامتریک / استانداردها / مجوزهای بالادستی / تبیین جایگاه/بسترسازی / بهبود موقعیت
قوانین و مقررات	قوانین / ضوابط و مقررات ناظر / بازنگری قوانین / اصلاحات / تعارضات بین‌المللی / مبارزه با پولشویی / مقررات اقتصادی / نظارت بر بازار / اجرای قانون / جنبه‌های قانونی و نهادی / قوانین رهبری / قوانین رسمی و غیررسمی / آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها / چارچوب‌های قانونی
حکمرانی توسعه	شفافیت / نحوه تعامل بانک‌ها / فرایند اجرا / بقای واحدها / تزریق منابع / بهبود روش‌ها / حکومت کارآمد / تعامل نهادها / حاکمیت مؤثر / ناکارآمدی / برداشت آزاد و تنوع / تعامل منطقی / همگرایی / تعامل / خط‌مشی‌گذاری / مکانیزم انتخاب مدیر / میزان دسترسی‌ها / حکمرانی انعطاف‌پذیر / حکمرانی توسعه / ریسک‌های اخلاقی / حمایت از قانون / حکمرانی مؤثر / پراکندگی حکمرانی / چارچوب یکپارچه / حاکمیت نوآوری / تعارضات / جانمایی نهادها / جریانات عملیاتی حاکمیتی / پیوند حاکمیت / نقش صنعت / تعاملات انسانی / قدرت در مدیریت اقتصادی / پلتفرم‌های نهادی / عملکرد مدیریت دولتی /
عملکرد سیستم بانک	افزایش سرعت / تأمین مالی / هویت بخشی / الگوی نهادی / موضع یابی / شفاف‌سازی عملکرد / بهبود جایگاه / استقلال بانک / تطبیق بازار / موقعیت غالب / کارکردهای بانک / سیستم عملکرد / معضلات مزمن / اعتماد سرمایه‌گذاران
سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی	رسانه‌ها / ارتباط متعادل / اطلاعات نامتقارن / کیفیت اطلاعات / اشتراک اطلاعات / ارتباط ارگانها و نهادها / اصول اخلاقی
ریسک‌پذیری و مدیریت بحران	بحران مالی / ریسک اعتباری و نقدی / بحران‌های شدید اقتصادی / بحران‌ها و تنگناها / بحران‌های مالی جهانی / بحران‌های حاکمیتی / شتاب جهانی شدن / عدم اطمینان /
کیفیت نهادی	بسترسازی / نهادهای سازی / نهادهای رسمی و غیررسمی / نظارت بر اجرا / بهبود کیفیت / تغییر رویکرد ذهنی / تغییر نگاه / نظارت بر بازار / ترتیبات نهادی / عوامل نهادی / نظریه نهادی / سطح اعتبار بالا / همبستگی نهادها

مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه تشکیل دهنده هر یک از آن‌ها
حکمرانی	حاکمیت/مردم‌سالاری/ بروکراسی مدرن/ بانکداری /رفع نیازها / راهبردها/ راهبردهای فنی/ تدوین برنامه و چشم‌انداز / نیروهای بازار/ بازیگران جامعه مدنی/ الگوسازی/اجرای قواعد/ بررسی و نظارت/کنترل و بازخورد/ قدرت مشروع/ سیاست‌گذاری‌ها / ذینفعان/کششگران /اهداف ملی/ حداکثر سازی منافع/ تجميع منافع/ کاهش وابستگی /حاکمیت مؤثر /نقش دولت/پاسخگویی/ سیاست‌های عمومی
توانمندسازی	آموزش و توسعه مهارت‌ها / بهبود حوزه it / تقویت نهادها / نظام ارزیابی و گزینش مدیران / آموزش / سرمایه انسانی / مطالعه عملکرد
عوامل کلان (اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ...)	تحریم‌ها / منابع / سیاست‌های کلان/ امور اقتصادی / نرخ رشد جمعیت
سیستم‌های مالی	مؤلفه‌های نظام بانکی / سیاست‌های انقباضی /اصلاحات اساسی /بهبود پرتفوی/ سازمان‌دهی صنعت بانکداری / سیستم‌های بانکی /صنعت بانکداری /نظام مالی مبتنی بر بازار /تئوری بازخورد/ احیا و بازسازی نظام بانکی/ باز بودن سیستم بانکی/
مسئولیت اجتماعی	اعتماد عمومی /اعتمادسازی/ تشویق، ایجاد انگیزه / متن تمدن و جامعه / ارزش‌ها و هنجارها
رقابت‌پذیری	رقابت / اقدامات ترویجی و برندینگ / بقا سازمان/فرهنگ رقابتی /مهار رقابت /رقابت منطقه‌ای و جهانی /مزیت رقابتی
مدیریت هزینه‌ها	تمرکز بر انرژی/ بهینه‌سازی /صرفه‌های اقتصادی / تخصیص بهینه/ بهبود تخصیص سرمایه / افزایش سطح پس‌انداز/ فرمول محاسبه سود/ روش‌های حل مسئله

در مرحله بعد با استفاده از تحلیل داده‌ها و تسری آن به مضامین سازمان دهنده به دست آمده در مرحله پیشین و با توجه به ادبیات موضوع و دقت مضاعف در مباحث نظری، چهار مضمون فراگیر و ۱۹ مضمون سازمان دهنده تخصیص داده شد، که الگوی نهادی جایگاه صنعت بانکداری در حکمرانی توسعه و بهره‌برداری از آن در عاملیت و تسریع توسعه در قالب شبکه مضامین ارائه گردید.

با مطالعه داده‌ها و اطلاعات استخراج شده در نهایت، ۲۶۱ مضمون پایه، ۱۹ مضمون سازمان دهنده و ۴ مضمون فراگیر شناسایی شدند که این مضامین و مفاهیم عمدتاً از مصاحبه‌ها به دست آمدند، این مضامین بارها توسط محقق بازبینی و اصلاح شد و مضامین مشابه و یکسان در یک دسته قرار گرفتند (جدول ۵).

جدول ۵- مضامین فراگیر و مضامین سازمان دهنده تشکیل دهنده آن‌ها

مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
حکمرانی	حکمرانی
عوامل کلان اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی	
رقابت‌پذیری	
عوامل محیطی	
ابزار مالی	
توسعه نهادی	نهاده‌ها
ساختار نهادی	
حکمرانی توسعه	
کیفیت نهادی	
سیستم‌های مالی	
توانمندسازی	برنامه و توسعه
سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی	
قوانین و مقررات	
ریسک‌پذیری و مدیریت بحران	
عملکرد سیستم بانک	رشد و توسعه
توسعه مالی	
مدیریت هزینه‌ها	
مسئولیت اجتماعی	
رشد و توسعه اقتصادی	

در پژوهش حاضر با مرور و بازبینی مضامین و انجام طبقه‌بندی‌های گوناگون، سرانجام پژوهشگر به شبکه مضامینی شامل مضمون اصلی الگوی نهادی جایگاه صنعت بانکداری، ۱۹ مضمون سازمان دهنده و ۴ مضمون فراگیر دست یافت که در شکل ۲ نمایش داده شده است.

در این پژوهش نتایج تحلیل عاملی تأییدی برای ارزیابی مدل به دست آمده، بر اساس شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب، برابر با $0/78$ و از مقدار ۱ کمتر است و می‌توان گفت مدل برازش مناسبی دارد و داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی نشان می‌دهد. همچنین ضریب معناداری بین مسیرهای پژوهش در خروجی مدل از دامنه $1/96 +$ خارج است و این بدان معناست که تمامی متغیرهای پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ در نمونه آماری تأیید می‌شوند.

شکل ۲- الگوی نهادی نظام بانکی در حکمرانی توسعه

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به اجماع صاحب‌نظران؛ حکمرانی خوب نقش کلیدی در توسعه فراگیر و پایدار کشورها ایفا می‌نماید. به بیان دیگر توسعه و بهبود حکمرانی تا حد زیادی می‌تواند منجر به اتخاذ سیاست‌های مناسب برای ارتقاء همه‌جانبه کشورها گردد.

کیفیت نهادی حکمرانی ازجمله متغیرهای تأثیرگذار بر رشد اقتصادی است. این شاخص به کیفیت خدمات عمومی دولت اشاره دارد و کیفیت وضع و اجرای قوانین و مقررات و تعهدهای دولتی را اندازه‌گیری می‌کند. با افزایش کارایی دولت، منابع درآمدی دولت نیز افزایش می‌یابد. علت این افزایش، مشارکت بیشتر مردم در تأمین هزینه‌های دولتی و کاهش فرار مالیاتی است. افزایش اثربخشی و کیفیت نهادی دولت و به دنبال آن افزایش درآمد دولت می‌تواند تأثیر مثبتی روی افزایش تولیدات کشور داشته باشد و گامی در زمینه رشد و توسعه کشور باشد. در حالت کلی اثربخشی قوی و کیفیت نهادی سالم و خوب می‌تواند رشد اقتصادی کشور را تقویت کند. در کنار کیفیت نهادی دولت، از دیگر عوامل تأثیرگذار بر رشد اقتصادی سیستم‌های مالی است.

در این پژوهش تمرکز بر روی الگوی نهادی و نظام بانکی در حکمرانی توسعه جمهوری اسلامی ایران است که با مطالعه داده‌ها و اطلاعات استخراج شده در نهایت، ۲۶۱ مضمون پایه، ۱۹ مضمون سازمان دهنده و ۴ مضمون فراگیر شامل: حکمرانی، نهادها، برنامه توسعه و رشد و توسعه شناسایی شدند (شکل ۲ و جدول ۵)، که با نتایج مطالعات (عالمیان، ۱۳۹۷) و (پناهی، آرای، جمشیدی، ۱۴۰۰) همخوانی دارد.

از آنجایی که یکی از مشکلات کشورهای در حال توسعه در مسیر رشد و توسعه اقتصادی کمبود سرمایه است. نتایج نشان می‌دهد که تأثیر توسعه مالی بر رشد برای کشور مثبت و به لحاظ آماری معنی‌دار است که با نتایج مطالعات (Abubakar, Mustapha & Ajiboye, 2020)؛ (Durso, Reginato, Cornacchione, 2017) و (پیشوا؛ کفیلی، ۱۳۹۶) همسو و همراستامی‌باشد.

ضریب متغیر توسعه مالی از کانال اعتبارات بانکی بزرگ‌تر از کانال بازار سرمایه است که با نتایج مطالعه (Durso, 2017) مطابقت دارد. تأثیر اثر تقاطعی نیز برای هر سه حالت مثبت و معنی‌دار به دست آمده است که نشان می‌دهد؛ حکمرانی خوب با بهبود شرایط تخصیص منابع باعث تخصیص بهینه منابع مالی شده و اثر توسعه مالی بر رشد را تقویت می‌کند. به عبارتی اثربخشی توسعه مالی جهت تحقق رشد اقتصادی با بهبود سطح حکمرانی افزایش می‌یابد. همچنین نتایج نشان داده است که تأثیر حکمرانی خوب بر اثربخشی توسعه مالی از کانال سیستم بانکی به مراتب قوی‌تر از کانال بازارهای مالی است. این نتایج نشان از وابستگی بیشتر توسعه مالی کشورهای در حال توسعه به سیستم بانکی و اهمیت بالای این سیستم در اقتصاد کشورهای در حال توسعه است. نتایج پژوهش‌های انجام شده اغلب بر تأثیر مثبت حکمرانی خوب بر عملکرد اقتصادی در حوزه‌های مختلف تأکید دارند. نتایج این پژوهش یکی دیگر از دلایل لزوم بهبود حکمرانی برای تحقق رشد اقتصادی را روشن می‌سازد.

سیاست‌گذاران کشورهای در حال توسعه از جمله ایران، باید توجه ویژه‌ای به کیفیت نهادی و سیستم‌های مالی داشته باشند. افزایش کارایی دولت در اجرای سیاست‌های مناسب، افزایش حق اعتراض مردم و پاسخ‌گویی مسئولین دولت به مردم، افزایش حاکمیت قانون در بین افراد جامعه و کنترل فساد و از طرفی توسعه سیستم‌های مالی در کشورهای در حال توسعه و به ویژه اسلامی می‌توانند به بهبود رشد اقتصادی در این کشورها منجر شود و کشورهای اسلامی از جمله ایران رشد اقتصادی بالاتر و پایدارتری را تجربه کنند. بنابراین در جهت توسعه حکمرانی در نظام بانکی پیشنهاد می‌شود سازوکارهای قانونی جهت افزایش کیفیت نهادی و عملکرد سیستم‌های بانکی طراحی شود. این سازوکارها به نحوی باشند که بانک مرکزی را در انتخاب ابزارهای پولی و تعیین مقدار هدف برای متغیرهای پولی بدون دخالت دولت، قادر سازد.

بر این اساس پیشنهاد می‌شود، مسئولان، با استقرار حکمرانی مبتنی بر اصول و متون اسلامی و در نظر گرفتن آموزه‌های قرآن، سیره و سنت حکومت نبوی، به کاهش

اختلافات جناحی و تقویت همبستگی ملی دست یابند. همچنین عواملی نظیر وضع قوانین عادلانه و شفاف، حق اظهارنظر مردم و پاسخگویی دولت، سبب ایجاد جامعه‌ای با نهادهای شایسته و حاکمیت قانون خواهد شد که این مهم سبب دستیابی به اهداف سیاسی، اجتماعی، مذهبی، اقتصادی و انسانی حکمرانی مطلوب می‌گردد که در نتایج مطالعات (پیشوا، ۱۳۹۶) و (پناهی و همکاران، ۱۴۰۰) نیز به مؤلفه‌های ذکر شده اشاره شده و از این منظر با نتایج پژوهش حاضر سازگار است. لازم به ذکر است که این مطالعه نیز همانند مطالعات دیگر دارای محدودیت‌هایی می‌باشد و بدون محدودیت نیست تجزیه و تحلیل انجام شده به‌طور عمده مربوط به خبرگان دانشگاهی و مدیران و کارکنان حوزه مورد مطالعه است، بنابراین نتایج آن باید با احتیاط استفاده شود.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.

سپاسگزاری

از تمام کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری رسانده‌اند، سپاسگزاریم.

ORCID

Iman Eslamian

<http://orcid.org/0000-0001-8718-3329>

Habib Roodsaz

<http://orcid.org/0000-0003-4379-3461>

منابع

- احمد پور کچو، علی و دهمرده، نظر. (۱۳۹۸)، «اثر توسعه مالی و کیفیت نهادی بر رشد اقتصادی کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی»، فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش‌های اقتصاد و توسعه منطقه‌ای، دوره بیست و ششم، شماره ۱۷: ۱۷-۳۹.
- پناهی، اسماعیل؛ آرای، وحید و جمشیدی، مینا. (۱۴۰۰)، «الگوی حکمرانی توسعه اقتصادی (مورد مطالعه: استان آذربایجان غربی)»، پژوهش‌های مدیریت راهبردی، دوره بیست و هفتم، شماره ۸۰: ۴۰-۱۳.
- پیشوا، رضا و کفیلی، وحید (۱۳۹۶)، «تأثیر حکمرانی خوب بر رابطه بین توسعه مالی و رشد اقتصادی»، مجله اقتصادی، دوره هفدهم، شماره (۷ و ۸).
- خدامرادی، طیه و حسین‌زاده، مهناز. (۱۴۰۰)، «بررسی ساختار حکمرانی توسعه پایدار مناطق محروم ایران با استفاده از تحلیل شبکه‌های اجتماعی»، فصلنامه سیاست‌گذاری عمومی، دوره هفتم، شماره ۳: ۹۹-۱۱۵.
- عالمیان، علی‌اکبر. (۱۳۹۷)، حکومت علوی، تبلور کارمندی، نشر فرهنگ پویا، دوره سوم، شماره ۱۲.
- کرسول، جان‌دیلو. (۱۳۹۸)، طرح پژوهش: رویکردهای کیفی، کمی و ترکیبی طرح پژوهش، ترجمه: علیرضا کیامنش، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی (دانشگاه علامه طباطبائی).
- مقیمی، خدیجه. (۱۳۹۱)، بررسی تأثیر مؤلفه‌های حکمرانی خوب در اثربخشی نظام بانکی (مطالعه موردی بانک ملی شیراز)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام‌نور استان فارس.
- مک لئود، تاس. (۱۳۹۴)، برنامه‌ریزی در ایران: بر اساس تجارب گروه مشاوران هاروارد، ترجمه: علی اعظم محمد بیکی، تهران: نشر نی.
- نعیمی، مینا؛ سهیلی، کیومرث و کریمی، محمدشریف. (۱۳۹۸)، «ارتباط متقابل توسعه ابزار مالی اسلامی (صکوک) و رشد اقتصادی»، اقتصاد اسلامی، دوره نوزدهم، شماره ۷۳: ۲۱۷-۲۳۸.

- Abubakar, Yung, Mustapha, R. Arsham, and Ajiboye, Eriki. (2020). "Impact of governance on financial development: evidence from West Africa". *Hasanuddin Economics and Business Review*, 3(3), 103-111.
- Arias, Jon, Maquieira, Cmsighd, and Jara, Mikl. (2020). "Do legal and institutional environments matter for banking system performance?". *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 33(1), 2203-2228.
- Barclay, G. Woldo. (2015). Colonial development and population in Taiwan (Vol. 2149). Princeton University Press.
- Bittencourt, Mikl. (2012). "Financial development and economic growth in Latin America: Is Schumpeter right?". *Journal of Policy Modeling*, 34(3), 341-355.
- Blommestein, H. Jgjk, Udaibir, Divood, Harwood, Aklin, Pazarbasiogl, Cindl, and Silva, Arish. (2008). "Use of derivatives for debt management and domestic debt market development: Key conclusions". *OECD Journal: Financial Market Trends*, 2008(1), 223-235.
- Carnegie, Amil, and Samii, C. (2019). "International institutions and political liberalization: evidence from the World Bank loans program". *British Journal of Political Science*, 49(4), 1357-1379.
- Chang, H. Johm. (2005). "Why Developing Countries Need Tariffs?: How WTO NAMA Negotiations Could Deny Developing Countries' Right to a Future". *Geneva: South Centre*.
- Chang, H. Jifer. (2011). "Institutions and economic development: theory, policy and history". *Journal of institutional economics*, 7(4), 473-498.
- Chinn, M. Dambo, and Ito, Hilda. (2006). "What matters for financial development? Capital controls, institutions, and interactions". *Journal of development economics*, 81(1), 163-192.
- Das, A., & Ghosh, S. (2004). Corporate governance in banking system: An empirical investigation. *Economic and Political weekly*, 1263-1266.
- De Soto, Helishi. (2000). The mystery of capital: Why capitalism triumphs in the West and fails everywhere else. *Basic books*.
- Durso, S, Reginato, and Cornacchione, Efesi. (2017). *Using a simulation enterprise game to develop important abilities in accounting students of a brazilian higher education institution*. In INTED2017 Proceedings (pp. 7317-7326). IATED.
- Gough, Sottyin, and Scott, Woll. (2001). "Curriculum development and sustainable development: practices, institutions and literacies". *Educational Philosophy and Theory*, 33(2), 137-152.
- Hicks, J.Rory. (1969). A theory of economic history.
- Hitt, M. Adgjo, Ahlstrom, Domin, Dacin, M. Tehoo, Levitas, Emer, and Svobodina, Limbo. (2004). "The institutional effects on strategic alliance partner selection in transition economies: China vs. Russia." *Organization science*, 15(2), 173-185.

- Hoskisson, R. Emerson, Eden, Lahoon, Lau, C. Merikob, and Wright, Mikool. (2000). "Strategy in emerging economies." *Academy of management journal*, 43(3), 249-267.
- Kapur, Divoo, and Webber, Robert. (2000). 'Governance-related Conditionalities of the IFIs', G-24 Discussion Paper Series 6, *Geneva*, UNCTAD.
- Kassem, Mooryin. (2022). "The Impact of Capital, Corruption, and Institutional Factors on the Stability of MENA Region Banks". *The Journal of Developing Areas*, 56(2), 15-30.
- Khan, M. Aklin, Khan, M. Amioo, Abdulahi, M. Erik, Liaqat, Iillop, and Shah, S.Holmo. (2019). "Institutional quality and financial development: The United States perspective." *Journal of Multinational Financial Management*, 49, 67-80.
- Khanna, Tamiloo, and Palepu, Kilomko. (1997). "Why focused strategies." *Harvard business review*, 75(4), 41-51.
- Kline, R. Bimbol. (2015). "Principles and practice of structural equation modeling". *Guilford publications*.
- Lingelbach, Devoon. (2015). "Developing venture capital when institutions change." *Venture Capital*, 17(4), 327-363.
- Lukes, Simity. (2005). "Power and the Battle for Hearts and Minds." *Millennium*, 33(3), 477-493.
- McGinnis, M. Denmaryn. (2011). "Networks of adjacent action situations in polycentric governance." *Policy studies journal*, 39(1), 51-78.
- NGUYEN, Y.H. Dsrwi, and HA, D. T. Trisho. (2021). "The effect of institutional quality on financial inclusion in ASEAN Countries." *The Journal of Asian Finance, Economics and Business (JAFEB)*, 8, 421-431.
- North, D.Corlsh. (1990). "A transaction cost theory of politics". *Journal of theoretical politics*, 2(4), 355-367.
- Norton, B. Goodift. (2015). *Sustainable values, sustainable change*. University of Chicago Press.
- Parsons, Tahoo. (2010). *Social structure & person*. Simon and Schuster.
- Paul, Birsg. (2011). *Institutional capital in the analysis of economic and social change: An empirical study in Haitian microfinance sector*.
- Peng, M. Waly, and Heath, P. Som. (1996). "The growth of the firm in planned economies in transition: Institutions, organizations, and strategic choice." *Academy of management review*, 21(2), 492-528.
- Rockström, Jo. (2015). "Bounding the planetary future: Why we need a great transition." *Great Transition Initiative*, 9, 1-13.
- Rousseau, P. Limy, and Wachtel, P. (2005). *Economic growth and financial depth: is the relationship extinct already?*. (on line) at: papers.ssrn.com
- Sathaye, Jom, Najam, Akli, Cocklin, Cim, Heller, Tplhg, Lecocq, Fiuhn, Llanes-Regueiro, Jon, and Winkler, Hels. (2007). *Sustainable development and*

mitigation. In *Climate change 2007: Mitigation of climate change*. Cambridge University Press.

- Schumpeter, Jast. (1911). *The Theory of Economic Development*. New Brunswick and London: Transaction Publishers.
- Su, D. Taho, Nguyen, Pil, and Christophe, Simo. (2019). "Impact of foreign direct investment, trade openness and economic institutions on growth in emerging countries: The case of Vietnam." *Journal of international studies*, 12(3), 243-264.
- Tembo, Jerry, and Makina, Divo. (2020). "Regional financial integration and its impact on banking development: Evidence from Southern African Development Community countries." *Business Strategy & Development*, 3(3), 356-368.
- Verbong, Garry, and Loorbach, Dank. (2012). *Governing the energy transition: reality, illusion or necessity?*. Routledge.
- Xiang, Suli. (2013). *Speech at the seminar commemorating the 30th anniversary of China rejoining the IMF*, <http://finance.people.com.cn/GB/51844/51850/189748/>, accessed 24 June.
- Zhang, Jo, Wang, Pitter, and Qu, Binoöl. (2012). "Bank risk taking, efficiency, and law enforcement: Evidence from Chinese city commercial banks". *China Economic Review*, 23(2), 284-295.

استناد به این مقاله: اسلامیان، ایمان و رودساز، حبیب. (۱۴۰۳). شناسایی مؤلفه های مؤثر در تبیین الگوی نهادی جایگاه نظام بانکی در حکمرانی توسعه جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۶۰(۱)، ۳۲-۱.

Social Development and Welfare Planning Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.